

خوانش و پردازش

حکایت زیر را بخوان و به سؤالات مربوط به آن، پاسخ بده.

۹

حکایت کرده‌اند که عابدی (عبادت‌کننده)، هر شب، مقدار بسیار زیادی غذا می‌خورد و تا سحر، قرآن را ختم می‌کرد. دانایی این موضوع را فہید و گفت: اگر مقدار کسی غذا می‌خورد و می‌خوابید، نزد خدا محبوب‌تر بود.

«بازنویسی از گلستان سعدی»

الف: عابد هر شب تا سحر به چه کاری مشغول بود؟

ج: غذا می‌خورد.

ب: آن فرد دانا، عمل عابد را می‌پسندید؟ چرا؟

ج: نه. زیرا که عابد تا سحر غذا می‌خورد و تا سحر قرآن را ختم می‌کرد. دانا می‌دانست که اگر کسی غذا می‌خورد و می‌خوابد، نزد خدا محبوب‌تر است.

پ: عبادت پسندیده نزد خداوند، از نظر شما، چگونه عبادتی است؟

ج: عبادت خداوند، یعنی خدا را پرستیدن و به او عبادت کردن. عبادت خداوند، یعنی خدا را پرستیدن و به او عبادت کردن.

ت: تفاوت عابد و مرد دانا در چه چیزهایی بود؟

ج: تفاوت عابد و مرد دانا در این است که عابد تا سحر غذا می‌خورد و تا سحر قرآن را ختم می‌کرد، در حالی که مرد دانا، هر شب، مقدار بسیار زیادی غذا می‌خورد و تا سحر، قرآن را ختم می‌کرد.

۵ با هر واژه مانند نمونه، یک ترکیب وصفی و یک ترکیب اضافی بساز.

اضافی + وصفی
وصفی + اسم + صفت
وصفی
وصفان + وصفان + وصفان

مريم

زيبا

گل

محبت

پروردگار

شناخت

۶ با توجه به شعر ای مادر عزیز، جاهای خالی را پر کن.

الف: خشنودی تو...
ب: ...
پ: ای مادر عزیز که...
داده‌ای مرا

۷ نهاد را در جملات زیر مشخص کن.

الف: نمی‌ریختم تمام جهان را به پای تو
چنین خوب و دقیق نگاه کنید.
پ: فرزانه یکی از اعضای گروه تفکر گفت:
فعل

۸ با توجه به سؤالات داده شده، پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در کدام گزینه، واژه‌ی مشخص شده، نهاد نیست؟

۱ قسمت و سرنوشت، بهانه‌ی آدم‌های تنبل است.

۲ عمر تو هنوز به پایان نرسیده است.

۳ این گرفتاری از طمع نبود.

ب: کدام گزینه، ترکیب وصفی (موصوف و صفت) است؟

۱ قربان مهربانی ×
۲ نزدیک ظهر ×
۳ مرغ زیرک
۴ طمع خوراک ×

پ: کدام واژه با بقیه فرق دارد؟

۱ کامل
۲ تکامل
۳ کلمه
۴ کمال

ت: نام مترجم داستان «دهد» چیست؟

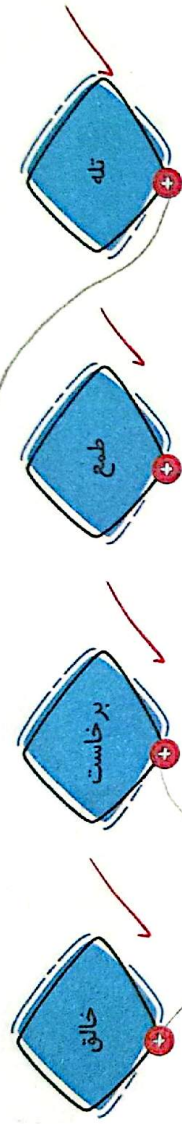
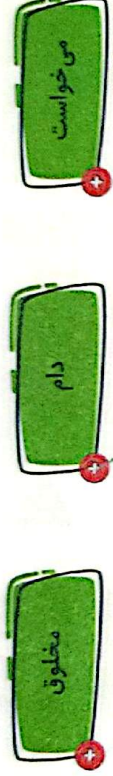
۱ ظهیری سمرقندی
۲ ابوالقاسم حالت
۳ سعدی
۴ شیخ محمود شبستری

فارسی نهم دبستان

تمرین

واژه‌های هم معنی را به یکدیگر وصل کن. (دو مورد، اضافی است.)

۱. درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: برای کشف بهتر زیبایی‌های آفرینش، فقط باید به تفکر درباره‌ی خود پیروا داریم. ☒

ب: ارزش هر چیز به اندازه‌ی نقش و عملکرد مفید آن است. ☒

پ: ضرب‌المثل «از تو حرکت از خدا برکت»، به مخاطب تلاش بیش از حد را توصیه می‌کند. ☒

ج: جاهای خالی را با واژه‌های داده شده، تکمیل کن. (چند مورد اضافی است.)

مضاف - تعلیم - ادیب - اکب - مضاف‌الیه - موصوف - عامل

الف: به اسم اول ترکیب وصفی می‌گویند. ☒

ب: هم خانواده‌ی علم، ایلم، ... است. ☒

پ: آداب جمع کلمه‌ی ... ادب ... است. ☒

۲. برای هر واژه، گزاره‌ای بنویس. ☒

حرص ☒

مادر ☒

مهربانی به هر بهاری است که از راه ☒

جمله‌ی ... فعلیه ☒

مسئله ☒

املا دادن

یکی از راه‌های تقویت املا شناختن ریشه یا هم خانواده کلمات است. مثلاً وقتی قبلاً کلمه‌ی وظیفه را خوانده و نوشته باشیم می‌توانیم املا‌ی کلمه‌ی وظایف و موظف را هم که هم ریشه کلمه وظیفه است را هم درست بنویسیم.

الف: ریشه یا سه حرف اصلی کلمات هم خانوادگی زیر را پیدا کن.

علوم	علم	معلم	تعلیم	علم
شهید	شاهد	مشهد	شهادت	شهر
تفکر	متفکر	افکار	فکور	کار

ب: کدام گزینه هم خانوادگی کلمه‌ی «دیدار» نیست؟ (دی د)

- (۱) بین (۲) بازدید کنندگان (۳) دیدار (۴) دیدنی

پ: واژه‌های صحیح را از داخل کمانک انتخاب کرده و در جای خالی بنویس.

- (۱) مقلم از بقیه‌ی گروه‌ها. جواب نیست... تا نظر خود را بیان کنند. (خواست - خواست)
(۲) تقریباً همه گروه‌ها، نتیجه‌ی گفت و گوها و پنجشنبه... های خود را بیان کردند. (بحث - بهت)

اگر نتوانستیم صفت را از مضامین تشبیه تشخیص دهیم می‌توانیم راه‌های زیر را به کار ببریم:

(۱) کسره یا «ی» ربط را که در بین دو کلمه آمده برداریم و یک فعل «است» به آن اضافه کنیم. مانند اتاق تمیز → اتاق تمیز (است).

اگر عبارت معنی داشت بنابراین ترکیب وصفی است.

(۲) به آخر کلمه دوم «تر» یا «ترین» اضافه کنیم. اگر عبارت معنی داد، بنابراین ترکیب وصفی است. مانند: اتاق تمیز (تر)

(۳) کلمه‌ی «بسیار» را در بین دو کلمه قرار دهیم. اگر معنی داد، ترکیب وصفی است.

مثال: اتاق (بسیار) تمیز

(۴) حرف «ی» را به آخر کلمه اول اضافه کنیم. اگر معنی داد، ترکیب وصفی است. مانند: اتاقی تمیز.

(۵) جای کلمه اول را با کلمه دوم عوض می‌کنیم به کلمه اول «ترین» اضافه می‌کنیم. اگر معنی داد ترکیب وصفی است.

مثال: اتاق تمیز ← تمیز (ترین) اتاق

«پنجره‌های شناخت»

آموختنی‌ها

۱. شناخت بهتر خداوند با بهره‌گیری از حواس پنجگانه
۲. خوب دیدن، خوب گوش دادن و عمیق تر اندیشه کردن
۳. مشارکت و گفت‌وگو با دیگران برای توانمندتر شدن
۴. قدرشناسی از مادر
۵. کلمات هم خانواده، نهاد و گزاره، ترکیب‌های وصفی و اضافی و راه‌های تشخیص آن
۶. آشنایی با تاریخ زندگی ابو القاسم خالط و ظهیری سرقندی و آثارشان
۷. راهکارهایی برای صحیح نوشتن کلمات و تقویت املا

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

خلقت: آفرینش، آفرید، آفرید

سپری شد: پاشید، پاشید

آداب: آیین، آیین

پایبند: وفادار، وفادار، وفادار

احسان: نیکی، نیکی، نیکی

دیدگاه: نظر، نظر، نظر

کلمات متضاد

مفید ≠ مضر

برخواست ≠ نشست

کلمات هم خانواده

ارتباط، ربط، رابطه، مربوط

عزیز، عزت

پیشه سازد: می‌سازد، می‌سازد، می‌سازد

عملکرد: کار کرد

نهر اسیم: نترسیم

لطف: مهربانی، مهربانی

برون: بیرون، بیرون

سهل: آسان، ساده

عجله ≠ صبر

تفاوت ≠ شباهت

امثال، مثال، تمثیل

دقیق، دقیقه، دقیق

رضایت: خوشنودی، خوشنودی

زیرک: باهوش، باهوش

تله: دام

می‌رسید: فرمود، فرمود

قطع: چوب، چوب، چوب

هدهد: آه، آه، آه

سهل ≠ سخت

آشکار ≠ نهان

لطیف، ملاطفت، لطف، لطیفه

شباهت، شبیه، مشابه، تشبیه

